

6. Charlier R.H. Ocean Utilization and Economic Conflicts in the Coastal Zone / Ocean Space Utilization Springer Japan, 1985. – P. 37-44.
7. Knecht Robert W. Integrated Coastal Zone Management for Developing Maritime Countries / W. Robert Knecht // Coastal Zone Management Imperative for Maritime Developing Nations. Volume 3. Coastal Systems and Continental Margins. – Dordrecht: Springer Science+Business Media, 1997. P. 29-43.
8. World Coast 2000. Preparing to Meet the Coastal Challenges of the 21st Cent. Conference Statement from the International Conference on Coastal Zone Management, Noordwijk, The Netherlands, 1994
9. Cicin-Sain B. Growth in capacity in integrated coastal management since UNCED / B. Cicin-Sain, R.W. Knecht, G. Fisk // Ocean and Coastal Management, 1997. P. 96-115
10. Vorovka V. The coastal zone of the sea of azov of ukraine as an object of managing / V. Vorovka // Journal of Oceanography and Marine Research, 2016, Volume 4, Issue 1(Suppl) P. 106.
11. Ehrlich P.R. The limits to substitution: Meta-resource depletion and a new economic-ecological paradigm / P.R. Ehrlich // Ecological Economics, 1989. P. 9-16.
12. Pearce D.W. The economic value of biodiversity / D.W. Pearce, D. Moran // Earthscan Publications Limited. – London, 1995. – 172 p.
13. El-Sarafy S. The environment as a capital / S. El-Sarafy // Ecological Economics: The Science and Management of Sustainability. – New York: Colombia University Press, 1991. P. 168-175
14. Barton D.N. Economic factors and valuation of tropical coastal resources. SMR-Report 14/94. Centre for Studies of Environment and Resources. – Norway: University of Bergen, 1994. 129 p.
15. Costanza R. The ecological economics of sustainability / R. Costanza // Environmentally Sustainable Economic Development: Building on Bruntland., Paris: UNESCO, 1991. – P. 3-90.
16. Dixon J.A. Economic analysis of coastal zone development options: Linking economic and ecological models / J.A. Dixon // Integrated Coastal Zone Management in Central America. SMR-Report 19/95. – Norway: University of Bergen, 1995. – P. 50-60.
17. Ehrlich P.R. The value of biodiversity / P.R. Ehrlich, A. Ehrlich. Ambio, 1992. P. 219-226
18. Panayoto T. The environment in Southeast Asia: Problems and policies / T. Panayoto // Environmental Science and Technology, 1993. 27(12). P. 2270-2274.
19. Pearce D.W. Economics of natural resources and the environment / D.W. Pearce, R.K. Turner. – London: Harvester-Whetsheaf, 1990. – 280 p.
20. Odum H.T. Environmental accounting: Emergy and environmental decision making / H.T. Odum. – New York: John Wiley & Sons Inc., 1996. – 540 p.
21. Turner R.K. Environmental economics / R.K. Turner, D. Pearce, I. Bateman. – Johns Hopkins University Press., 1993.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В ХАРКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Вірченко П.А.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Важливу роль у формуванні особистості, розвитку її творчих здібностей та життєвих компетентностей, особливо у середньому та старшому дошкільному віці, виконує дошкільна освіта, яка виступає первинною ланкою національної системи освіти. За останні роки в її розвитку відбулися суттєві зміни, як на

державному, так й на регіональному рівнях. Отже, розглянемо основні тенденції розвитку дошкільної освіти на прикладі Харківської області.

На даний час дошкільна освіта в Україні має сформовану законодавчу базу, яка ґрунтується на Конституції України і складається із Закону України «Про освіту», Закону України «Про дошкільну освіту» та низки інших нормативно-правових актів та міжнародних договорів України, затверджених Верховною Радою України. Вона також має розроблений «Базовий компонент дошкільної освіти» – державний стандарт, де «зведено норми і положення, що визначають державні вимоги до рівня освіченості, розвиненості та вихованості дитини 6 (7) років; сумарний кінцевий показник набутих дитиною компетенцій перед її вступом до школи» [1].

Відповідно до закону України «Про дошкільну освіту» систему дошкільної освіти становлять дошкільні навчальні заклади (ДНЗ) незалежно від підпорядкування, типів і форми власності, до яких належать ясла, ясла-садки, дитячі садки, ясла-садки компенсуючого, інтернатного, сімейного та комбінованого типу, центри розвитку дитини, будинки дитини (заклад дошкільної освіти системи охорони здоров'я) тощо. Крім того, для задоволення освітніх потреб громадян заклад дошкільної освіти може входити до складу об'єднання з іншими закладами освіти [2].

Важливими статистичними показниками за якими можна проаналізувати основні тенденції розвитку дошкільної освіти є кількість закладів, кількість місць у них, кількість дітей у закладах дошкільної освіти, охоплення дітей дошкільною освітою тощо. Розглянемо дані показники за період з 2000 по 2016 роки у Харківській області.

Отже, станом на початок 2000 року в Харківській області функціонувало 742 ДНЗ. У порівнянні з 1995 роком кількість ДНЗ в області зменшилась на 485 одиниць, що пов'язано зі складною демографічною ситуацією та суттєвим зменшенням народжуваності.

Динаміку кількості ДНЗ за період з 2000 по 2016 роки демонструє графік на рис. 1.

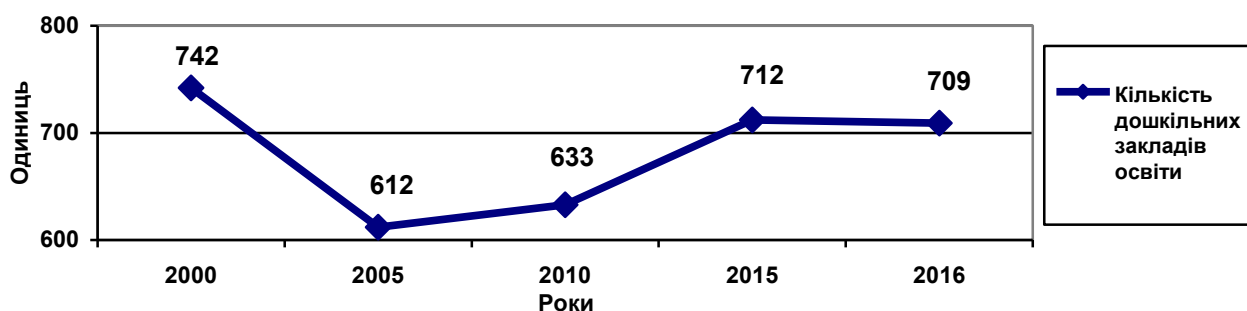

Рис. 1. Динаміка кількості дошкільних закладів освіти у Харківській області за період з 2000 по 2016 роки (побудовано за даними [3])

Аналіз графіка свідчить про те, що за період з 2000 по 2005 роки кількість ДНЗ у Харківській області продовжувала скорочуватись. Однак, у період з 2005 по 2015 роки в області відбулось збільшення кількості ДНЗ, що пов'язано з поступовим зростанням народжуваності на Харківщині. Більша частина ДНЗ області функціонувала у міських поселеннях (409 ДНЗ із 709 ДНЗ станом на 2016 рік).

За досліджуваний період також відбулися значні зміни й у загальній кількості місць в ДНЗ Харківської області. Так у період з 2000 по 2005 роки в області відбувалось скорочення місць у дошкільних закладах освіти, що відповідало демографічній ситуації у попередні роки. Зокрема, до 1999 року в області спостерігалось зменшення народжуваності. Однак, починаючи з 2000 до 2009 року на Харківщині спостерігається зростання народжуваності і відповідно потреба у додаткових місцях у ДНЗ почала зростати. Проте, значна частина колишніх споруд дитячих садочків та ясел області за роки незалежності перейшли у приватну власність або використовуються державними установами й організаціями. Отже, оперативно створити нові місця для дітей дошкільного віку, щоб відреагувати на зростаючий попит населення області на дошкільну освіту у стислі терміни є проблемним питанням для органів місцевої влади Харківщини.

Динаміку кількості дітей у закладах дошкільної освіти Харківської області за період з 2000 по 2016 роки демонструє діаграма на рис. 2.

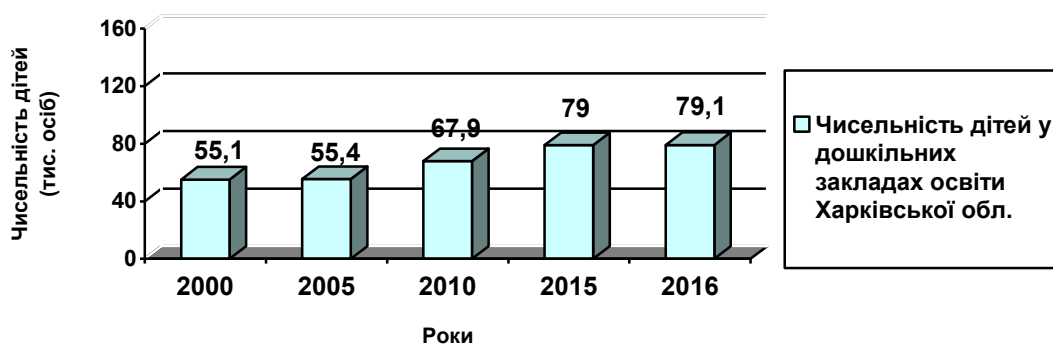

Рис. 2. Динаміка чисельності дітей у закладах дошкільної освіти Харківської області за період з 2000 по 2016 роки (побудовано за даними [3])

Дані діаграми свідчать про поступове зростання чисельності дітей у закладах дошкільної освіти Харківщини у період з 2000 по 2016 роки, що практично віддзеркалює ситуацію з народжуваністю в області.

Починаючи з 2000 року на Харківщині поступово збільшується частка охоплення дітей відповідного віку дошкільною освітою (рис. 3). Якщо у 2000 році цей показник в області склав 46 %, то у 2015 році він збільшився на 16 % до 62 % й зберігся у 2016 році.

Проте, все ще спостерігається достатньо відчутна різниця в охопленні дошкільною освітою дітей у міських та сільських населених пунктах.

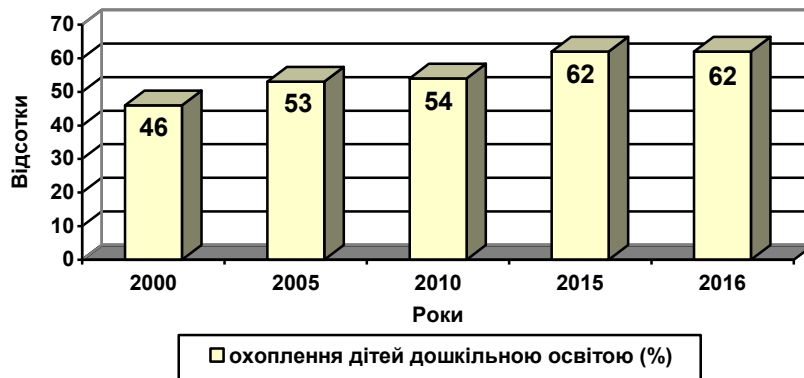

Рис. 3. Охоплення дітей дошкільною освітою у Харківській області (побудовано за даними [3])

Якщо середній показник по Харківській області у 2016 році склав 62 %, то у містах цей показник був вищий за середньобласний показник на 7 % і склав 69 %, а у сільській місцевості він був тільки на рівні 38 %.

Отже, проведений аналіз основних статистичних показників, які характеризують тенденції розвитку дошкільної освіти на Харківщині за період з 2000 по 2016 роки свідчить про певний розбіжний і відносно нерівномірний розвиток цієї підсистеми системи освіти даного регіону. З одного боку, зазначена вище підсистема демонструє певну позитивну динаміку розвитку, зокрема, у Харківській області в останні роки поступово збільшується кількість дошкільних навчальних закладів, зростає відсоток дітей, охоплених дошкільною освітою. Але, в той же час, у дошкільній освіті області не подолані такі тенденції, як низький показник охоплення дітей дошкільною освітою у сільській місцевості, існує нестача місць у дошкільних навчальних закладах, особливо у міських поселеннях, доступність дошкільної освіти для різних соціальних груп населення області тощо.

Проведений аналіз ще раз підтверджує, що у в організації дошкільної освіти Харківщини існують певні проблеми та протиріччя, які потребують свого вирішення та проведення подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: А. М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф, д-р пед. наук; Авт. кол-в: Богуш А. М., Бельська Г. В., Богиніч О. Л., Гавриш Н. В., Долинна О. П., та ін. К., 2012. 26 с.
2. Закон України «Про дошкільну освіту» [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2628-14>.
3. Харківська область у 2016 році. Статистичний щорічник. / За ред. О. Г. Мамонтової. Харків : Головне управління статистики у Харківській області, 2017. 485 с.